GÜNEŞ & GÜNEŞ HUKUK BÜROSU

2012

AYM Bireysel Başvuru Kararları

Bölüm 1 / 1 | 4 karar

Kararlar Bilgi Bankasındaki yayımlanmış kararların resmî tam metinlerinden hazırlanmış bağımsız okuma derlemesi.

Bu dosya, AYM'nin yıllık "Bireysel Başvuru Seçme Kararlar" kitabının kopyası değildir. Kararların sözcükleri ve kaynak künyeleri aktarılmış; sayfa düzeni yeniden oluşturulmuştur.

Sıralama: karar tarihi, ardından başvuru numarası. İçindekiler ve PDF yer imleri kararların başlangıcına bağlanır. Kitap yılı ile karar yılı farklı kavramlardır.

Arşiv kesiti: 12 Ekim 2026. Anonimleştirilmiş başvuru adları resmî kaynakta olduğu gibi korunmuştur.

İçindekiler

001 2012/22 25.12.2012
BÜĞDÜZ KÖYÜ MUHTARLIĞI

002 2012/51 25.12.2012
ZAFER ÖZTÜRK

003 2012/95 25.12.2012
TÜRK PEDİATRİK ONKOLOJİ GRUBU DERNEĞİ

004 2012/388 25.12.2012
TÜRKAN ALTUN

BÜĞDÜZ KÖYÜ MUHTARLIĞI

B. No: 2012/22 | Karar tarihi: 25.12.2012

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2012/22

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

BÜĞDÜZ KÖYÜ MUHTARLIĞI BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2012/22)

Karar Tarihi: 25/12/2012

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Alparslan ALTAN

Üyeler : Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Recep KÖMÜRCÜ

Engin YILDIRIM

Celal Mümtaz AKINCI

Raportör : Salim KÜÇÜK

Başvurucu : Büğdüz Köyü Muhtarlığı

Vekili : Av. Yalçın KASAROĞLU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, Çankırı İli, Orta İlçesi, Büğdüz ve Dodurga Köyleri arasındaki yayla ve mera uyuşmazlığı ile ilgili davanın, yargılama ve kanun yolu incelemeleri sürecinde usul hükümlerinin yanlış uygulandığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 26/9/2012 tarihinde Anayasa Mahkemesine şahsen yapılmıştır. Belirlenen eksikliklerin tamamlanmasının ardından, dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinde Komisyona sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Üçüncü Komisyonunca, başvurunun karara bağlanması için Bölüm tarafından ilke kararı alınması gerekli görüldüğünden, Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 33. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca, kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

A. Olaylar

4. Başvuru dilekçesindeki ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Yabanabat (Kızılcahamam) Asliye Hukuk Mahkemesi, Büğdüz ve Dodurga Köyleri arasındaki yayla ve mera uyuşmazlığından kaynaklanan davayı, 23 Teşrinievvel 1927 tarih ve E.1927/504, K.1927/770 sayılı kararıyla Büğdüz Köyü Muhtarlığı lehine sonuçlandırmıştır.

6. Dodurga Köyü Muhtarlığının yargılamanın yenilenmesi talebini kabul eden Orta Asliye Hukuk Mahkemesi, bu kez Dodurga Köyü Muhtarlığı lehine 8/5/1968 tarih ve E.1966/12, K.1968/39 sayılı kararı vermiştir.

7. Yargıtay 1. Hukuk Dairesi, temyizen incelediği Orta Asliye Hukuk Mahkemesinin kararını 30/9/1968 tarih ve E.1968/5939, K.1968/6083 sayılı ilamıyla yetki yönünden bozmuştur.

8. Dodurga Köyü Muhtarlığının karar düzeltme talebi üzerine aynı Daire, 31/12/1968 tarih ve E.1968/8637, K.1968/8507 sayılı ilamıyla bu kez Orta Asliye Hukuk Mahkemesinin kararını onamıştır.

9. Büğdüz Köyü Muhtarlığının onama kararına karşı karar düzeltme talebini de kabul eden aynı Daire, 14/7/1969 tarih ve E.1969/3309, K.1969/4545 sayılı ilamıyla Orta Asliye Hukuk Mahkemesinin kararını tekrar bozmuştur.

10. Orta Asliye Hukuk Mahkemesi, 29/4/1970 tarih ve E.1969/99, K.1970/56 sayılı kararı ile Dairenin bozma ilamına direnilmesine karar vermiş ve bu karar, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 14/6/1974 tarih ve E.1970/1–571, K.1974/697 sayılı ilamıyla onanmıştır.

11. Büğdüz Köyü Muhtarlığının karar düzeltme isteğini kabul eden Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, bu kez 3/12/1975 tarih ve E.1974/1–838, K.1974/1558 sayılı ilamıyla onama kararını kaldırarak Orta Asliye Hukuk Mahkemesinin direnme kararını bozmuştur.

12. Dodurga Köyü Muhtarlığının karar düzeltme istemini de kabul eden Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 19/11/1976 tarih ve E.1976/1–1919, K.1976/2945 sayılı ilamıyla Orta Asliye Hukuk Mahkemesince verilen direnme kararını onamıştır.

B. İlgili Hukuk

13. Anayasa’nın 127. maddesinin birinci ve beşinci fıkraları şöyledir:

“Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir.”

…

Merkezî idare, mahallî idareler üzerinde, mahallî hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahallî ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idarî vesayet yetkisine sahiptir.”

14. 18/3/1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanunu’nun 2. maddesi şöyledir:

“Cami, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi orta malları bulunan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanlar bağ ve bahçe ve tarlalariyle birlikte bir köy teşkil ederler.”

15. 442 sayılı Köy Kanunu'nun 16. maddesi şöyledir:

"Köy gelirleri, köy işlerini gören köyün aylıklı adamlarının aylık ve yıllıklariyle köy sınırları içinde yapılacak mecburi köy işlerine yetmezse:

En yüksek haddi yirmi lirayı aşmamak üzere herkesin hal ve vaktine göre köy ihtiyar meclisi kararıyle köyde oturanlara ve köyde maddi alakası bulunanlara salma salınır".

16. 442 sayılı Köy Kanunu'nun 20. maddesi şöyledir:

"Her köyde bir köy derneği, bir köy muhtarı, bir de ihtiyar meclisi bulunur. Köyde 24 üncü maddeye göre köy muhtarını ve ihtiyar meclisi azalarını seçmeğe hakkı olan kadın ve erkek köylülerin toplanmasına köy derneği derler. Köy muhtarı ve ihtiyar meclisi azaları doğrudan doğruya köy derneği tarafından ve köylü kadın ve erkekler arasından seçilir. Köy muhtarı ihtiyar meclisinin başıdır."

17. 442 sayılı Köy Kanunu'nun 56. maddesi şöyledir:

"…mecburi işleri yapmıyan köylüden ihtiyar meclisinin kararıyle haline göre bir kuruştan yüz kuruşa kadar ceza alınır. …Cezaya mahküm olan adam o işten gene kaçarsa evvelki ceza iki kat olarak alınır.

İhtiyar meclisince salınan parayı ödemiyenlerden iki katı (66) ncı maddeye göre tahsil olunur".

18. 25/2/1998 tarih ve 4342 sayılı Mera Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Mera, yaylak ve kışlakların kullanma hakkı bir veya birden çok köy veya belediyeye aittir. Bu yerler Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

19. Mahkemenin 25/12/2012 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurucunun 26/9/2012 tarih ve 2012/22 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

20. Başvurucu, Çankırı İli, Orta İlçesi, Büğdüz ve Dodurga Köyleri arasındaki yayla ve mera uyuşmazlığından kaynaklanan, Kızılcahamam ve Orta Asliye Hukuk Mahkemelerinde görülen davanın, yargılama ve kanun yolu incelemeleri sürecinde usul hükümlerinin yanlış uygulanması nedeniyle Büğdüz Köyü aleyhine sonuçlandığını belirterek, Anayasa'nın 36 ve 138. maddelerinde tanımlanan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

21. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır."

22. 30/3/2011 tarih ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru hakkı" kenar başlıklı 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan

Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir."

23. 6216 sayılı Kanun'un "Bireysel başvuru hakkına sahip olanlar" kenar başlıklı 46. maddesinin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesi şöyledir:

"(2)Kamu tüzel kişileri bireysel başvuru yapamaz."

24. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü ve 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkraları uyarınca, Anayasa'da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiğini iddia eden herkese Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapma hakkı tanınmıştır. Dolayısıyla medeni haklara sahip gerçek ve tüzel kişiler bireysel başvuru yönünden dava ehliyetine sahiptir.

25. 6216 sayılı Kanun'un 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, bireysel başvurunun ancak ihlale yol açtığı ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal nedeniyle güncel ve kişisel bir hakkı doğrudan etkilenenler tarafından yapılabileceği kurala bağlanmış, buna karşılık aynı maddenin (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde ise kamu tüzel kişilerinin bireysel başvuru yapamayacakları belirtilmiştir.

26. Anılan fıkrada belirtilen "kamu tüzel kişisi" kavramı içine, merkezi idare birimleri yanında, mahalli idareler de girmektedir. Bu açıdan mahalli idareler üzerindeki vesayet denetiminin gevşek veya sıkı olmasının ya da ilgili idarenin içinde bulunduğu hukuki ilişkinin niteliğinin bir önemi yoktur.

27. Anayasa'nın 127. maddesinin birinci ve beşinci fıkraları uyarınca "köy", köy halkının müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere oluşturulan, kuruluş esasları kanunla düzenlenen ve merkezi idarenin idari vesayet denetimi altına bulunan kamu tüzel kişiliğine sahip bir mahalli idare birimidir. 442 sayılı Kanun'da ise vergi salma ve ceza verme gibi kamu gücü ayrıcalıkları ve yetkileriyle donatılmış köyün karar organlarının seçimle işbaşına geleceği düzenlenmiştir.

28. Bireysel başvuru, kamu gücünün kullanılmasından kaynaklanan hak ihlallerine karşı tanınan bir yol olduğundan kamu tüzel kişilerine bireysel başvuru hakkı tanınması, bu anayasal kurumun hukuki niteliği ile bağdaşmamaktadır.

29. Anayasa'nın 127. maddesinin birinci fıkrası uyarınca yöneticileri doğrudan seçimle işbaşına gelen ve kamu tüzel kişiliğini haiz mahalli idare birimi olan köye, kamu tüzel kişilerinin bireysel başvuru yapamayacaklarını hükme bağlayan 6216 sayılı Kanun'un 46. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca bireysel başvuru yapma hakkı tanınmamıştır.

30. Açıklanan nedenlerle kamu tüzel kişisi olan başvurucunun bireysel başvuru ehliyeti bulunmadığı anlaşıldığından, başvurunun diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin "kişi yönünden yetkisizlik" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Başvurunun, "kişi yönünden yetkisizlik" nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA, yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde bırakılmasına, 25/12/2012 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

ZAFER ÖZTÜRK

B. No: 2012/51 | Karar tarihi: 25.12.2012

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2012/51

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ZAFER ÖZTÜRK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2012/51)

Karar Tarihi: 25/12/2012

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Serruh KALELİ

Üyeler : Burhan ÜSTÜN

Nuri NECİPOĞLU

Hicabi DURSUN

Erdal TERCAN

Raportör : Esat Caner YILMAZOĞLU

Başvurucu : Zafer ÖZTÜRK

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, eşinin bir üniversite hastanesinde yapılan ameliyatındaki tıbbi hata sonucu hayatını kaybettiğini, olay sebebi ile başvurduğu hukuk yollarından sonuç alamadığını belirterek anayasal haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 1/10/2012 tarihinde Anayasa Mahkemesine bizzat yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinde Komisyona sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm Üçüncü Komisyonunca, başvurunun karara bağlanması için Bölüm tarafından ilke kararı alınması gerekli görüldüğünden, Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 33. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca, kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

A. Olaylar

4. Başvuru dilekçesindeki ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucunun eşi 6/2/2001 tarihinde rahatsızlanmış, tedavi için götürüldüğü üniversite hastanesinde yapılan ameliyatı sonrasında 20/2/2001 tarihinde vefat etmiştir.

6. Başvurucu, eşinin ameliyatını yapan hekimin kusurlu olduğu iddiası ile 21/3/2001 tarihinde Denizli Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunmuş, yapılan soruşturma sonucunda ilgili hekim hakkında açılan kamu davasında Denizli 4. Asliye Ceza Mahkemesinin 29/1/2009 tarih ve E. 2008/810, K. 2009/35 sayılı kararı ile kamu davasının zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasına karar verilmiştir.

7. Başvurucu, Denizli 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde 17/6/2005 tarihinde maddi ve manevi tazminat istemiyle hukuk davası açmıştır. Anılan Mahkemenin 1/10/2010 tarih ve E. 2005/394, K. 2010/178 sayılı kararı ile başvurucunun maddi ve manevi tazminat istemi reddedilmiştir.

8. Başvurucunun temyizi üzerine söz konusu Mahkemenin kararı, Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 2/2/2012 tarih ve E. 2010/13450, K. 2012/1325 sayılı kararı ile onanmıştır.

9. Başvurucunun karar düzeltme talebi ise aynı Dairenin 14/6/2012 tarih ve E. 2012/5613, K. 2012/10506 sayılı kararı ile reddedilmiş, karar aynı tarihte kesinleşmiştir.

B. İlgili Hukuk

10. Anayasa’nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası, geçici 18. maddesinin yedinci fıkrası, 30/3/2011 tarih ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası, geçici 1. maddesinin (8) numaralı fıkrası, 18/6/1927 tarih ve 1086 sayılı mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nun 427. maddesinin birinci fıkrası, 432. maddesinin birinci fıkrası, 440. maddesinin birinci fıkrası ve 442. maddesinin birinci fıkrası.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

11. Mahkemenin 25/12/2012 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurucunun 1/10/2012 tarih ve 2012/51 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

12. Başvurucu, eşinin ameliyatında yapılan tıbbi hata nedeniyle yaşamını yitirdiğini ve hukuk yollarına başvurmasına rağmen sonuç alamadığını belirterek, Anayasa’nın 17 ve 36. maddeleri ile tanımlanan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüş ve tazminat talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

13. Anayasa’nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

“Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır.”

14. 6216 sayılı Kanun’un “Bireysel başvuru hakkı” kenar başlıklı 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan

Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir."

15. 6216 sayılı Kanun'un 76. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bu Kanunun;

a) 45 ilâ 51 inci maddeleri 23/9/2012 tarihinde,

...

yürürlüğe girer."

16. 6216 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinin (8) numaralı fıkrası şöyledir:

"Mahkeme, 23/9/2012 tarihinden sonra kesinleşen nihai işlem ve kararlar aleyhine yapılacak bireysel başvuruları inceler."

17. Anılan Anayasa ve kanun hükümleri uyarınca Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisinin başlangıcı 23/9/2012 tarihi olup, Mahkeme, ancak bu tarihten sonra kesinleşen nihai işlem ve kararlar aleyhine yapılan bireysel başvuruları inceleyebilecektir.

18. Hukukun genel ilkelerinden birisi hukuk güvenliği prensibidir. Bu ilke, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmelerini, devletin de hukuki düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Kanunlar, ilke olarak yürürlük tarihlerinden sonraki olay, işlem ve eylemlere uygulanmak üzere çıkarılır. Bu nedenle, bireysel başvurular bakımından Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisi için kesin bir tarihin belirlenmesi ve Mahkemenin yetkisinin geriye yürür şekilde uygulanmaması hukuk güvenliği ilkesinin bir gereğidir.

19. Başvuru konusu olayda başvurucu, eşinin ölümü sebebi ile Denizli 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde maddi ve manevi tazminat davası açmış, bu dava anılan Mahkemenin 1/10/2010 tarih ve E. 2005/394, K. 2010/178 sayılı kararı ile reddedilmiştir. Söz konusu ret kararı Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 2/2/2012 tarih ve E. 2010/13450, K. 2012/1325 sayılı kararı ile onanmıştır. Başvurucunun karar düzeltme talebi ise anılan Dairenin 14/6/2012 tarih ve E. 2012/5613, K. 2012/10506 sayılı kararı ile reddedilmiş, ret kararı aynı tarihte kesinleşmiştir.

20. Açıklanan nedenlerle, başvuru konusu kararın bireysel başvuruların incelenmeye başlandığı tarih olarak belirlenen 23/9/2012 gününden önce kesinleşmiş olduğu anlaşıldığından başvurunun, diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin "zaman bakımından yetkisizlik" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Başvurunun, "zaman bakımından yetkisizlik" nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA, yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde bırakılmasına, 25/12/2012 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

TÜRK PEDİATRİK ONKOLOJİ GRUBU DERNEĞİ

B. No: 2012/95 | Karar tarihi: 25.12.2012

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2012/95

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

TÜRK PEDİATRİK ONKOLOJİ GRUBU DERNEĞİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2012/95)

Karar Tarihi: 25/12/2012

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Serruh KALELİ

Üyeler : Burhan ÜSTÜN

Nuri NECİPOĞLU

Hicabi DURSUN

Erdal TERCAN

Raportör : Salim KÜÇÜK

Başvurucu : Türk Pediatrik Onkoloji Grubu Derneği

Vekili : Av. Tülay ÇELİKYÜREK

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, 6/4/2011 tarih ve 6225 sayılı Kanun'un 10 ve 12. maddeleriyle 11/4/1928 tarih ve 1219 sayılı Kanun'a eklenen ek 14. madde ve geçici 8. maddenin dördüncü fıkrasının (ç) bendi ile getirilen düzenlemeler nedeniyle üyelerinin haklarının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 4/10/2012 tarihinde Anayasa Mahkemesine bizzat yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinde Komisyona sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm Birinci Komisyonunca, başvurunun karara bağlanması için Bölüm tarafından ilke kararı alınması gerekli görüldüğünden, Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 33. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca, kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

A. Olaylar

4. Başvuru dilekçesindeki ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Yükseköğretim Genel Kurulu tarafından, tıp fakültelerini oluşturan bölüm, ana bilim ve bilim dallarının belirlenmesine ilişkin 21/5/2009 tarih ve 2009.10.1126 sayılı karar ile çocuk sağlığı ve hastalıkları ana bilim dalına bağlı çocuk hematolojisi ve çocuk onkolojisi yan bilim dalları "çocuk hematolojisi ve onkolojisi bilim dalı" olarak birleştirilerek tek yan dal hâline getirilmiştir.

6. Başvurucu, bahse konu idari işlemin iptali istemiyle, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı aleyhine dava açmıştır. Danıştay 8. Dairesinin 2009/6967 esas sayılı dosyasında görülen dava, başvuru tarihi itibarıyla derdesttir.

7. Bu arada 18/7/2009 tarih ve 27292 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği ile çocuk sağlığı ve hastalıkları ana bilim dalına bağlı olan çocuk hematolojisi ve çocuk onkolojisi yan dalları, "çocuk hematolojisi ve onkolojisi" adı altında birleştirilerek tek yan dal hâline getirilmiştir. Yönetmelik'in geçici 11. maddesinde, çocuk hematolojisi ya da çocuk onkolojisi yan dallarında uzmanlık eğitimi almakta olanların, bu eğitimlerine çocuk hematolojisi ve onkolojisi adı altında devam edeceği düzenlenmiştir. Ayrıca maddede, bu dallarda uzmanlık belgesi almış olanların Yönetmelik'in yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde başvurmaları hâlinde uzmanlık belgelerinin çocuk hematolojisi ve onkolojisi olarak değiştirileceği kuralına yer verilmiştir.

8. Başvurucu, anılan Yönetmelik'in iptali istemiyle, Başbakanlık ve Sağlık Bakanlığı aleyhine dava açmıştır. Danıştay 8. Dairesinin 2010/106 esas sayılı dosyasında görülen bu dava da başvuru tarihi itibarıyla derdesttir.

9. Daha sonra 6225 sayılı Kanun'un 10. maddesi ile 1219 sayılı Kanun'un bazı maddeleri değiştirilerek tıpta uzmanlık ana dalları ile bağlı yan dalları ve eğitim süreleri yeniden belirlenmiş, ayrı yan dallar olan çocuk hematolojisi ve çocuk onkolojisi, Kanun'a ekli 3 sayılı çizelge ile tek yan dal hâline getirilmiştir. Aynı Kanun'un 12. maddesi ile de 1219 sayılı Kanun'a eklenen geçici 8. maddenin dördüncü fıkrasının (ç) bendi uyarınca çocuk hematolojisi ya da çocuk onkolojisi adıyla uzmanlık belgesi almış olanların uzmanlık belgelerinin "çocuk hematolojisi ve onkolojisi" olarak değiştirileceği, çocuk hematolojisi ya da çocuk onkolojisi yan dallarında uzmanlık eğitimi yapmakta olanların eğitimlerine "çocuk hematolojisi ve onkolojisi" adı altında devam edecekleri düzenlenmiştir.

B. İlgili Hukuk

10. 1219 sayılı Kanun'un ek 14. maddesi ve geçici 8. maddesinin birinci fıkrası ile dördüncü fıkrasının (ç) bendi şöyledir:

"EK MADDE 14 − Tıpta uzmanlık ana dalları ile eğitim süreleri EK–1 sayılı çizelgede; diş tabipliğinde uzmanlık ana dalları ile eğitim süreleri EK–2 sayılı çizelgede; tıpta uzmanlık yan dalları, bağlı ana dalları ve eğitim süreleri de EK–3 sayılı çizelgede belirtilmiştir. Bu çizelgelerde belirtilen eğitim süreleri, Sağlık Bakanlığınca, Tıpta Uzmanlık Kurulunun kararı üzerine üçte bir oranına kadar arttırılabilir.

…"

"GEÇİCİ MADDE 8 − Bu Kanunun ek 14 üncü maddesinin yürürlüğe girmesinden önce ilgili

mevzuatına uygun olarak uzmanlık eğitimi yapmış, eğitime başlamış veya bir uzmanlık eğitimi kontenjanına yerleşmiş olanların hakları saklıdır.

…

ç) Çocuk Hematolojisi ya da Çocuk Onkolojisi adıyla uzmanlık belgesi almış olanların bu iki alanda yaptıkları araştırma, uygulama ve incelemelere ait belgelerini ibraz ederek, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içerisinde başvurmaları ve Tıpta Uzmanlık Kurulu tarafından uygun bulunması halinde uzmanlık belgeleri Çocuk Hematolojisi ve Onkolojisi olarak değiştirilir. Çocuk Hematolojisi ya da Çocuk Onkolojisi yan dallarında uzmanlık eğitimi yapmakta olanlar eğitimlerine Çocuk Hematolojisi ve Onkolojisi adı altında devam ederler.”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

11. Mahkemenin 25/12/2012 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurucunun 4/10/2012 tarih ve 2012/95 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

12. Başvurucu, çocuk onkolojisi disiplininin çalışma alanının oldukça geniş ve bu alanda hasta sayısının ülkemizin genç nüfusa sahip olması nedeniyle çok fazla olduğunu, çocuk hematolojisi ile çocuk onkolojisi disiplinlerinin lösemi hastalığı dışında ortak çalışma alanının bulunmadığını, iki ayrı disiplin için toplam üç yıl eğitim süresi öngörülmesinin bilimsel bir temelinin olmadığını, bu alanda nitelikli uzman yetişmesinin de mümkün olamayacağını ve birbirlerinden farklı olan bu iki disiplinin birleştirilmesiyle sunulacak sağlık hizmetinin kalitesinin düşeceğini belirterek başvuru konusu kanuni düzenleme nedeniyle üyelerinin, Anayasa’nın 10, 12, 27, 36, 40, 42, 48, 56, 125 ve 138. maddelerinde tanımlanan haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

13. Anayasa’nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

“Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır.”

14. 30/11/2011 tarih ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un, “Bireysel başvuru hakkı” kenar başlıklı 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye’nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir.”

15. 6216 sayılı Kanun’un, “Bireysel başvuru hakkına sahip olanlar” kenar başlıklı 46. maddesi şöyledir:

“(1) Bireysel başvuru ancak ihlale yol açtığı ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal nedeniyle güncel, kişisel bir hakkı doğrudan etkilenenler tarafından yapılabilir.

(2) …Özel hukuk tüzel kişileri sadece tüzel kişiliğe ait haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle bireysel başvuruda bulunabilir.

…”

16. 6216 sayılı Kanun’un 46. maddesinde, bireysel başvurunun ancak ihlale yol açtığı ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal nedeniyle güncel ve kişisel bir hakkı doğrudan etkilenenler tarafından yapılabileceği düzenlenmektedir.

17. Aynı maddenin (2) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde ise özel hukuk tüzel kişilerinin sadece tüzel kişiliğe ait haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle bireysel başvuruda bulunabilecekleri kuralı yer almaktadır.

18. 22/11/2001 tarih ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun 56. maddesinde, dernek, en az yedi kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak amacı gerçekleştirmek üzere bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip topluluk olarak tanımlanmıştır.

19. Başvurucu Dernek Tüzüğü’nün 4. maddesinde, derneğin temel amacı, çocuk onkolojisi konusundaki bilimsel, teknolojik, mesleki ilerlemeleri desteklemek ve çocuk onkolojisi tedavi uygulamalarının kalitesini yükselterek tıbbın bu dalında hizmet alan toplum bireylerinin çıkarlarını korumak olarak belirlenmiştir.

20. Anayasa’nın 148. maddesinin üçüncü ve 6216 sayılı Kanun’un 45. maddesinin (1) numaralı fıkraları uyarınca, Anayasa’da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye’nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiğini düşünen, medeni haklara sahip gerçek ve tüzel kişilere Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru açısından dava ehliyeti tanınmıştır. Buna karşılık 6216 sayılı Kanun’un 46. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, özel hukuk tüzel kişilerinin (dernekler, vakıflar, ticari ortaklıklar vb.) bireysel başvurunun niteliği gereği sadece tüzel kişiliğe ait haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle bireysel başvuruda bulunabilecekleri ifade edilmiştir. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrası ise bireysel başvuru yapılabilmesi açısından güncel ve kişisel hakların doğrudan ihlal edilmiş olmasını gerekli kılmaktadır.

21. Anayasa ve 6216 sayılı Kanun’un anılan hükümleri gözetildiğinde, bireysel başvuruda bulunacakların, başvuruya konu ettiği kamu gücü işlemi, eylemi ya da ihmali nedeniyle ya kişisel olarak doğrudan etkilenmiş olması ya da başvurucu ile doğrudan mağdur arasında şahsi ve özel bir bağ bulunması gerekir.

22. Öte yandan, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunda bir düzenlemenin soyut biçimde Anayasa’ya aykırılığının ileri sürülmesine imkân vermemektedir.

23. Somut olayda kanuni düzenleme “çocuk hematolojisi” ve “çocuk onkolojisi” bilim dallarının birleştirilmesine yönelik olup, çocuk hematolojisi ya da çocuk onkolojisi yan dallarında uzmanlık eğitimini tamamlamış veya Kanun’un yayımı tarihi itibarıyla eğitimleri devam etmekte olan gerçek kişilerin durumlarında değişiklik yapmıştır. Bu durumda, söz konusu yasama işleminin başvurucu derneğin tüzel kişiliğine ait haklarına bir müdahale oluşturduğu söylenemez. Amacı çocuk onkolojisi alanında tıbbi kaliteyi artırmak olan ve yalnızca üyelerinin durumlarını etkileyen başvuru konusu yasama işleminin mağduru olmayan derneğin, bu işlem aleyhine bireysel başvuru yapma hakkı bulunmamaktadır.

24. Açıklanan nedenlerle, özel hukuk tüzel kişisi olan başvurucu Derneğin mağdur sıfatı taşımadığı anlaşıldığından başvurunun, diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin “kişi yönünden yetkisizlik” nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar

verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Başvurunun, “kişi yönünden yetkisizlik” nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA, yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde bırakılmasına, 25/12/2012 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

TÜRKAN ALTUN

B. No: 2012/388 | Karar tarihi: 25.12.2012

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2012/388

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

TÜRKAN ALTUN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2012/388)

Karar Tarihi: 25/12/2012

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Alparslan ALTAN

Üyeler : Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Recep KÖMÜRCÜ

Engin YILDIRIM

Celal Mümtaz AKINCI

Raportör : Bahadır YALÇINÖZ

Başvurucu : Türkan ALTUN

Vekili : Ahmet BOZKURT

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, müştereken malik olduğu taşınmazının 1993 yılında kamulaştırılmasından sonra kamulaştırma amacına uygun kullanılmadığından bahisle idare adına olan tapu kaydının iptaline ve yeniden kendi adına tesciline karar verilmesi talebiyle açtığı davada verilen ret kararının mülkiyet hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 19/10/2012 tarihinde Anayasa Mahkemesine bizzat yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinde Komisyona sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Birinci Komisyonunca, başvurunun karara bağlanması için Bölüm tarafından ilke kararı alınması gerekli görüldüğünden, Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 33. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca, kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

A. Olaylar

4. Başvuru dilekçesindeki ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Kayseri İli, Cırgalan Köyü, Ovacık Mevkii 3 pafta, 2189 parselde kayıtlı, başvurucunun müştereken maliki olduğu taşınmaz, 1993 yılında kamulaştırılmıştır.

6. Başvurucu, taşınmazın kamulaştırma amacına uygun olarak kullanılmadığı gerekçesiyle 11/2/2010 tarihinde Kayseri 1. Asliye Hukuk Mahkemesine tapu iptali ve tescil davası açmıştır. Bu dava, Mahkemenin 27/7/2010 tarih ve E. 2010/210, K. 2010/678 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

7. Başvurucunun temyizi üzerine söz konusu Mahkemenin kararı, Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin 7/12/2010 tarih ve E. 2010/11451, K. 2010/15719 sayılı kararı ile onanmıştır.

8. Başvurucunun karar düzeltme talebi ise aynı Dairenin 22/3/2011 tarih ve E. 2011/2171, K. 2011/3854 sayılı kararı ile reddedilmiş, karar aynı tarihte kesinleşmiştir.

B. İlgili Hukuk

9. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası, geçici 18. maddesinin yedinci fıkrası, 30/3/2011 tarih ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası, geçici 1. maddesinin (8) numaralı fıkrası, 18/6/1927 tarih ve 1086 sayılı mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 427. maddesinin birinci fıkrası, 432. maddesinin birinci fıkrası, 440. maddesinin birinci fıkrası ve 442. maddesinin birinci fıkrası.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

10. Mahkemenin 25/12/2012 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurucunun 19/10/2012 tarih ve 2012/388 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

11. Başvurucu, müştereken malik olduğu taşınmazın 1993 yılında tren istasyonu ve ray depolama yeri olarak kamulaştırıldığını, bu projeden daha sonra vazgeçilmesine rağmen kendisine herhangi bir bildirimin yapılmadığını, taşınmazın kamulaştırma amacına aykırı olarak kullanıldığını, taşınmazın kendisine iadesi için açtığı tapu iptali ve tescil davasının Kayseri 1. Asliye Hukuk Mahkemesi kararıyla reddedilmesinden dolayı mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş ve anılan kararın iptaline karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

12. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır."

13. Anayasa'nın geçici 18. maddesinin yedinci fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvuruya ilişkin düzenlemeler iki yıl içinde tamamlanır. Uygulama kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bireysel başvurular kabul edilir."

14. 6216 sayılı Kanun'un "Bireysel başvuru hakkı" kenar başlıklı 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir."

15. 6216 sayılı Kanun'un 76. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bu Kanunun;

a) 45 ilâ 51 inci maddeleri 23/9/2012 tarihinde,

…

yürürlüğe girer."

16. 6216 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinin (8) numaralı fıkrası şöyledir:

"Mahkeme, 23/9/2012 tarihinden sonra kesinleşen nihai işlem ve kararlar aleyhine yapılacak bireysel başvuruları inceler."

17. Anılan Anayasa ve kanun hükümleri uyarınca Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisinin başlangıcı 23/9/2012 tarihi olup, Mahkeme, ancak bu tarihten sonra kesinleşen nihai işlem ve kararlar aleyhine yapılan bireysel başvuruları inceleyebilecektir.

18. Hukukun genel ilkelerinden birisi hukuk güvenliği prensibidir. Bu ilke, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmelerini, devletin de hukuki düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Kanunlar, ilke olarak yürürlük tarihlerinden sonraki olay, işlem ve eylemlere uygulanmak üzere çıkarılır. Bu nedenle, bireysel başvurular bakımından Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisi için kesin bir tarihin belirlenmesi ve Mahkemenin yetkisinin geriye yürür şekilde uygulanmaması hukuk güvenliği ilkesinin bir gereğidir.

19. Başvuru konusu olayda, başvurucu, 1993 yılında kamulaştırılan taşınmazın amacına uygun kullanılmadığı gerekçesiyle Kayseri 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde 11/2/2010 tarihinde tapu iptali ve tescil davası açmış, bu dava anılan Mahkemenin 27/7/2010 tarih ve E. 2010/210, K. 2010/678 sayılı kararı ile reddedilmiştir. Söz konusu ret kararı Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin 7/12/2010 tarih ve E. 2010/11451, K. 2010/15719 sayılı kararı ile onanmıştır. Başvurucunun karar düzeltme talebi ise anılan Dairenin 22/3/2011 tarih ve E. 2011/2171, K. 2011/3854 sayılı kararı ile reddedilmiş, ret kararı aynı tarihte kesinleşmiştir.

20. Açıklanan nedenlerle, başvuru konusu kararın bireysel başvuruların incelenmeye başlandığı tarih olarak belirlenen 23/9/2012 gününden önce kesinleşmiş olduğu anlaşıldığından başvurunun, diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin "zaman bakımından yetkisizlik" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Başvurunun, "zaman bakımından yetkisizlik" nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA, yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde bırakılmasına, 25/12/2012 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.